

Rok 1938.

Tento rok, který měl být jubilejní, kdy československý lid se připravoval k oslavám 20. letého trvání samostatného státu, stal se rokem pohnutých vnitro i zahraničně politických událostí. Události, které jsme prožili v tomto roce měly dalekosáhlý význam nejen na území republiky čsl. státu, nýbrž i na jeho ústavní skladbu a celý, hlavně vnitřně politický život. Politická situace Evropy utvářela se během r. 1938 pro nás tak tragicky, že jenom Bílá hora by mohla být protějškem k tomu, co se s naší vlastí dělo v létě a na podzim r. 1938. Nejvíce český lid bolí vědomí, že došlo k této bezpříkladné tragedii malého a statečného národa, který byl připraven a ochoten bránit svou svobodu a národnost. Byl vyhlášen jako oběť bráně pro zachování míru v Evropě.

Poleární ráž, pozorovaná dne 25. ledna 1938 po 8. hodině večerní, svoji nádhrou a intenzitou světla byl nejkrásnější přírodní úkaz poslední doby. Rudá záplava objevila se na severní a západní obloze, dosahovala vysoko na oblohu a občas v ní prostupovaly bílé a bílé pruhy. Záření trvalo po několik hodin a způsobilo značně světlejší noc. Téměř všechno obyvatelstvo se rájně sledovalo nádherný přírodní jev, když minulo první varušení, že záplava neposkvrní od počátku. Nechybělo však také pověřivých hlasů, že toto záření neseští důležitých událostí.

Jubilejní oslavy 20. výročí ČSR byly zahájeny v předvečer 8. listopadu večerním presidentem Evoboděkem T. G. Masaryka dne 6. března. Před 7 hod. večer byl uspořádán kampionový průvod od školy na Věšku, kde po proslovu Josefa Popa ml. a hasičský sbor a Frant. Popa ml. a Věšky o významu T. Masarykova dne čsl. zahraničí byla zahájena Masarykova vatra. Slavnost byla uzavřena výzvou k pospolitosti, společné práci na další výstavbě a obraně republ. a pomoci zahranič. krajan. Účast 65.

Jako v minulých letech, tak i v r. 1938 byla po oslavě konána sbírka na T. Masarykův den čsl. zahraničí, která vynesla celkem 227 Kč.

Občanstvo se znepokojením sleduje stupňující se politické nestabilitě v sousedství. Veliký ohlas vzbudila řeč říšského kancléře Adolfa Hitlera dne 20. února 1938, zlatě jeho zmínka o 10 milion. německých občanů za hranicemi německé říše. Řeč rakouského kancléře Schuschniga dne 24. února 1938 vzbudila mandle o udržení samostatnosti Rakouska a míru v Evropě. V rychlém běhu událostí přišel den 12. března, kdy došly první zprávy o obsazení Rakouska říšským vojskem a sloučení Rakouska s Německem. Při celého světa jsou obráceny k malému československu, kde je úplný klid s odhodlaností bránit hranice státu a demokracii.

1. máj byl tohoto roku slaven celým národem pod heslem: "Obrana vlasti". Větší slavnost byla konána v Solnici. Dopoledního průvodu zúčastnili se z Brocne: starosta Frant. Pop, žnové obec. zastup., hasičský sbor, řádové obecní školy a celá občana. Při slavnosti byl veřejně ohlášen výsledek sbírek po obcích na výzbroj čsl. armády: Obec Brocna přispěla obnosem 381 Kč (sbírka po obci 181-, Obec: 100-, Kámpelická 50, Elektrár. družstvo 50-)

Odvozy se konaly dne 2. května 1938. Byli vypraveni zprávy: na I. kv. roč. 1918: Alojs Hyněk - nebyl odveden. " II. kv. " 1917: Vlast. Ehl a Kar. Dynkera - odveden V. Ehl. " III. kv. " 1916: Josef Kariásek - byl odveden.

Údoby brzkých rakouských započalo v noci na 21. květen 1938, když byli náhle povoláni na mimořádné vojenské cvičení čsl. náložníci, dle úředního sdělení k výcviku v nových zbraňích, doplnění malého stavu, zajištění pořádku v pohraničí a klidu při obecních volbách. Vojenskou službu nastoupili dne 21. května tyto náložníci: Josef Avejn 25, Kar. Koukela, Vinc. Ješek, Jos. Žabokřský, Václ. Damič ml., Anton. Lufeld (dílčí). Dne 22. května byli povoláni: Fr. Pop ml. Věš, Jos. Lirolek.

Dne 21. května (sobota) se téměř nepracovalo. Lidé stáli v hloučcích a rokovali o křto mobilizaci, jejích příčinách a důsledcích. Rovněž v hostincích se o jiném nemluvílo. V obci Brocné nebylo činěno zvláštní opatření jako ku př. ve Skuhrově u. Běl. ve věci kontroly vozidel a osob na silnicích, strážě na mostech a podobně. Po několika rušných dnech, kdy byl v sázce evropský mír, napjeli povoluje a nastává částečné uklidnění. Všichni povolání záložníci se vrátili do svých domovů po 1 měsíci vojenského cvičení.

Volba obecního zastupitelstva v Brocné byla vyhlášena na den 12. června 1938. Protože byla předložena jediná kandidátní listina a sice: Republikánské strany, volby se nekonaly a byli dle této listiny do obecního zastupitelstva zvoleni:

Frant. Pop, Václ. Kulšejn, Václ. Ehl, Rud. Čejn, Karel Koukola, Josef Kunc, Frant. Koroš, Jar. Káraček, Jos. Hynk, Josef Pop, Mth. Vaniček a Frant. Lvoč Víska.

Volba obecního starosty, náměstka, obecní rady a komisi se konala dne 26. června 1938.

Starostou obce zvolen opětně p. František Pop, rolník ze Vísce. náměstkem " " p. Václav Kulšejn, " v Brocné, do obecní rady: p. Josef Pop a Mth. Vaniček, rolníci " .

Na počátku měsíce července se konala v obci sbírka na jubilejní fond na obranu státu. Sbirka po obci vynesla celkem 2.700,- Kč a místní Kampelická věnovala 1090 Kč = celkem z Brocné 3.790,- Kč. Ač se v obci konaly časté dobročinné sbírky a k 1. máji sbírka na výstroj armády se slušným výsledkem, při této sbírce dokázali občané, kromě několika málo jehinců, svou národní a vlasteneckou povinnost. Usmění zastupují zvláště měně majitelů, kteří skutkem, nejen slovy, projevili smysl pro potřeby vlasti.

Od 24. července do konce srpna konal se vždy v neděli vý-
vik II. zálohy ve středisku Skuhrov u. B., jehož se zúčastnili z Brocné: Václ. Kulšejn, Ant. Androš, Jos. Čejn Del., Jar. Káraček, Frant. Nosek 30 a nikdy Frant. Pop 14. Úkolem výviků

bylo: seznámení s novou puškou, lehkým a těžkým kulometem, granáty, bojovou vzbou, strážní službou, krytí v terénu, ply-
ny, organizace pěšího družstva. Tento kurs byl zakončen o-
stou střelbou na vojenské střelnici v Lámbertu na začátku
měsíce září.

Dobyčí nákara slintavka a kulhavka se šířila nezadržitelně po celém okolí. První případ v Brocné se vyskytl v červenci u Františ. Koroš na Dělnicích, další případy onemocnění v dru-
hé polovině srpna v Lábkouli, na to u Janičku, Jerku, až se
nákara rozšířila na celou ves. Kromě množství uhynulých
podsvinčal pradlo kusů hovězího dobytka. Nejvíce byla po-
střížena rolnice paní Anna Vyřavová, kde pradlo kusů
hovězího dobytka. Tato nákara začala se sbráceti porotě na
podzim, avšak důsledky na chov dobytka a úrtek budou
dlouho patrné.

Od počátku měsíce září rovířovalo se politické napjetí ve štát-
ní Evropě. Dne 12. září večer pronesl říšský kancléř A. Hitler
svou programovou řeč, dne 13. září bylo vyhlášeno stanné
právo v některých pohraničních okresech a dne 14. září 1938,
v první výroční den úmrtí presid. osvoboditele T. G. Masaryka,
prou povolání do služby křto záložníci: Josef Durbáček, Josef
Koukola, Jos. Čejn 25, Frant. Lufeld, kolíns., Jar. Rygr z Vísce.
Dne 18. září byli povoláni: Frant. Pop ml. Víska, Jos. Lirotek,
Rudolf Gerši, učedník od Vyřavi, Slovák.

Když dne 21. září o 19. hodině oznamil čsl. rozhlas usnesení
čsl. vlády, že v zájmu přijímá návrh Francie a Anglie na od-
stoupení sudetského území říši německé, zavládlo v obci velké
vzrušení; lidé se shromažďují v hloučcích a leckde se tlumí
pláč dospělých a dětí. V tomto bolestném okamžiku vy-
pravování jsou lidé s evidenčními kořmi do Kostelce
u. Orlicí. Den 22. září prožívala obec pod dojmem vzrušení
z uplynulého večera a s bolestným rozkořením nad ne-
spravedlností a bezprávím, kterému je čsl. vlast vystavena.
Lidé pracují tiše, jako bezmyšlenkovitě; scházejí potahy.

Dobyčí nákara
slintavka.

Čs. štát
ČSR.

Mobilizaci do 40 let vyhlásil čsl. rozhlas večer dne 23. září 1938 o 10¹/₂ hod. Zpráva byla ihned po obci rozšířena a záložníci se připravovali ihned na cestu. Ráno 24. září 1938 nastupovali: Karel Koukola, Václ. Daniček, Jar. Burket, Věne. Jurek, Jos. Šulc, Jos. Liabokský, Jos. Hynek; Karel Hyleuka, Josef Cvejn Dělnice. Mnozí z nich byli ihned vypraveni na hranice v Orlických horách. Současně se prováděla mobilizace koněských potahů a povozů. Bez koní zůstalo hospodářství u Polků, u Kunců, u Ehlů, u Šulců, u Nosků 48, u Vášátků. Podzimní setí zvolna pokračovalo, když někde vůbec nebylo koní a tažný dobytek po slintavce nemohl ještě chodit.

Dne 25. září byl vypraven z Brocné 1. pracovní oddíl pro pomocnou práci při opevnování hranic. V tomto oddílu byl Jos. Rydyg, Jos. Švare, Kar. Vimer, Frant. Knap, Boh. Lukavský, Frant. Derner ml. vesmís a Věsky, Jos. Drašnar a porádějí Františ. Čila, Frant. Tomáš a Vlast. Ehl/Brocna. Někteří z povolanců se hleděli k této povinnosti vyhnouti a proti někomu bylo provedeno bestii řízení pro neposlechnutí.

Radiové přijímače z Brocné byly odváděny večer dne 26. září a ráno 27. září na poštovní úřad ve Skuhrově u. Běl.

Bylo přístroje byly opět majitelům vráceny dne 1. října 1938. První zprávy o rozhodnutí čsl. vlády ze dne 30. září 1938 o odstoupení území Německu a Polsku došly do obce dne 1. října.

Tuto zkrácenou zprávu přijímá Masarykův lid, všemi opuštěn, s křutou bolestí.

Omezení výplat vkladů u peněžních ústavů: dle vládn. nař. č. 180/1938 mohlo se během 1 měsíce vyplácet:

částka až 900- Kč při vkladu větším než 30.000-

" " 3% při vkladu 5.000- — 30.000- Kč.

" " 150- " " menším než 5.000- Kč.

V různých dnech mobilizace a ve dnech následujících vyplácela místní Kámpulická ze vkladů měsíčně částky 150 — 400- Kč.

Odstoupení státního presidenta Dr. Ed. Beneše z presidentského úřadu bylo ohlášeno rozhlasem dne 5. října 1938 o 6 hod. navrátil a na to o 7 hod. večer rozloučil se s národem Dr. E. Beneš a oznámil důvody, které ho vedly k tomuto kroku.

V těchto dnech vyklisuje již čsl. vojsko pohraniční území v Orlických horách. Dne 8. října večer projíždí obcí od Skuhrova mnoho vojenských vozů, jezdí na koních a dále dále k Újersu a k Dobrušce. Ve dnech 9. a 10. října byla v Brocné ubytována 12. rota př. pl. č. 4, který opouští posíci v Orlických horách.

Vojsko bylo ubytováno ve škole v dolejší třídě, v sálech obou hostinců, kancelář v dolejší bytě školy, kuchyně ve dvoře p. starosty Lopa na Věse. Rota odešla po poledni 10. října do Bílého Újezda a v Brocné zůstaly jen strážní oddíly, které konaly strážní službu u Daničkových a za Věskou. Tyto stráže byly vyměňovány jiným oddílem, který byl ubytován ve škole až do 4. prosince, kdy čsl. vojsko definitivně opustilo zdejší pohraniční kraj.

Pohnutí události podzimní 1938 měly vliv na politickou skladbu našeho státu. Místo velkého počtu dřívějších politických stran nastupují pouze 2 politické strany, stojící stejně na půdě státu: strana Národní jednoty a strana práce. Nové politické strany.

Místní organizace strany Národní jednoty byla založena v Brocné dne 11. prosince 1938 po likvidaci strany republikánské. Zemědělské rozvíření obyvatelstva v obci nedalo vzniknout straně práce.

Při likvidaci bývalé republikánské strany bylo pamatováno na uprchlíky z postoupenských území a z prostředků této strany bylo věnováno 220 Kč ve prospěch uprchlíků. Sbirka školní k těm, kteří ji dala vynesla 290 Kč a něco šatstva a prádla pro děti.

V r. 1938 narodilo se pouze 1 dítě: Josef Drašnar, narozen dne 16. prosince 1938, syn Josefa Drašnara, roč. v Brocné čp. 22. Poměry lidopisné.

Prováděla se pouze Růžena Andrušová za Josefa Bartáka, rolníka z Hrošky, dne 26. listopadu 1938. Vojenský strážní oddíl, který právě v Brocné dlel, zúčastnil se slavnosti před svatbou a byl hojně obdivován koláči, cukrovím a vínem.

V roce 1938 zemřelo v Brocné 6 osob:

Alžběta Vaníčková, výměn., dne 14. 1938 ve věku 81 roků.
 Josef Švorc, kuhlář, dne 15/2 1938 " " 53 "
 Alžběta Hájková, výměn., dne 16/5 1938 " " 90 "
 Josef Kunc, výměn. (byl v Jókot.) 14/11 1938 " " 78 "
 Jan Popr, výměn., dne 13/11 1938 ve věku přes 70 "
 Lenfeld, výměn. v Brocné čp., který přestěhoval do Kvasin.
 Všichni se dožili vysokého věku, kromě Josefa Švorce, který
 dožil na rádychu. Zemřelý Josef Švorc byl dlouholetým ve-
 lilem hasičského sboru, členem obecní rady, předsedou míst-
 ní školní rady, členem dozorní rady v Kámplici, kontrolorem
 ve výboru Elektr. družstva, předsedou Místní ozvěnové komise,
 jednatelem Hospodář. spolku a velilem CPO (civ. protib. obr.).
 Pohřeb zesnulého se konal v sobotu dne 19. února 1938 za ú-
 časti hasičstva z okolí a četných jeho přátel. Před ha-
 sičskou sborovnicí se rozloučil s mrtvým velilem za místní
 hasičský sbor Frant. Popr ml. z Vísky, na hřbitově jménem spol-
 ku a obu jar. Křásák a za hasičskou kupa starosta její
 p. Nypl z Rychnova n. Ku. Čest jeho památce!
 Ze zdejší obce se odstěhoval František Knap z Vísky čp. 12
 do Berane. Chalupa čp. 12 ve Vísce po nějaký čas zůstala
 prázdna, později tu byla ubytována čsl. vojenská stráž.
 Antonín Lenfeld, dělník, který bydlel s rodinou u Dynterů
 v Borovinách, se odstěhoval do Lhoty, kde mu obec Brocná
 platila nájemné z chalupy. Do Brocné se přistěhoval obuv-
 ník Karel Štánek z Borohrádku a pronajal si byt u
 Dynterů v Borovinách. Jmenovaný hledá obživu správcem
 obuvi, v létě vypomáhá s manželkou i v zemědělství.
 Rok 1938 započal za silného sněžení při noční tepl. -15°C.
 Po vánici dne 8. a 9. ledna byly všechny cesty ravály. Kolem
 10. ledna přišla náhlá obleva a při dešti spouštěly sněhu ry-
 chle tály. Poměrně teplé počasí bylo pak až do 29. ledna, kdy
 zase sněží s vánicí za mírné oblevy. První polovice února
 byla mírná, od 14. února mrázivo až do konce měsíce.

Dne 15. února byl mráz -9°C, 16. února -11°C.

Na počátku března byly opět noční mrazy až -7°C, od 15. března
 bylo suché a poměrně teplé počasí. Velmi krásně bylo od 19. břez-
 na do 25. března, dne 24. března byla první jarní bouřka.

Jarní selí započalo po 15. březnu. Po 26. březnu se ochladilo
 a mrázivá vlna za častých sněhových přeháněk trvala až do
 konce měsíce dubna. Po přechodném oteplení 1. máje trvalo
 abnormálně chladné a večer mrázivé počasí až do 10. května.
 Za tohoto stavu zmrzly květy třešní a částečně švestek, takže
 toho roku nebyly zde téměř žádné třešně a i švestek se uro-
 dilo málo. Chladné a suché podnebí okrožovalo kromě ovocného
 stromoví zejména vlnist pícnin, jejich cena velmi stoupala:
 19 sena až na 70 Kč. Velmi příznivé počasí na počátku
 června mělo dobrý vliv na vlnist všech kultur.

Lenoseč započala pouze v několika případech po 5. červnu,
 jinak později, a za krásného počasí se sklídilo hojně
 pěkňého sena a žele. Žito se začalo sekat po 20. červenci.
 Párno od 24. července skoro do poloviny srpna uspišilo řno-
 vé přáče. Denní teplota ve slunci dne 2/8 +33°C, dne 3/8 +32°C,
 na slunci až +40°C. Žně byly v Brocné v celku ukončeny před
 15. srpnem. Byla velmi dobrá úroda všech obilovin.

Od 15. srpna bylo nestálé podnebí za častých srážek, velmi
 teplo dne 20. a 21. srpna, vydatný déšť dne 21. a 22. srpna a
 dlouhotrvající deště dne 23., 24., 25., 26., 28., 29. srpna. Byly
 zaplaveny louky a pole, voda vnikla do stodol a sklepů.

Voda z obecního rybníka přetékala přes slav a proudem se
 hnala po silnici. Hněbí, žv polní úroda byla sklizená.

Žešíší počasí nastalo na začátku září. Podzimní selba
 a sušení olav začalo v polovici září. Podzimní počasí bylo
 celkem příznivé, první přímrazek byl až 3. prosince a první
 sníh 6. prosince. Mrázivá vlna zasáhla zdejší kraj od
 16. prosince (-6°), 17/12 (-14°) 18/12 (-18°), večer veliký vítr.
 Obleva ve dnech 21/12 a 22/12, nová mráz. vlna od 23/12 - 25/12. za
 -9°C, o vánoč. svátcích slabá vrstva sněhu.

V dnech 24. a 31. ledna, 7. a 14. února 1938 byl zorganizován veřejný poslech rozhlasových sítí "Příprave CPO" (civilní protiletectková obrana), a to v hostinci u Týravic. Průměrná účast 15 osob povolanců ke službě při CPO za pravidelné účasti starosty obce Františka Popa.

V r. 1938 byly zakoupeny pro CPO z obecní pokladny 2 samaritánské masky s filtry a příslušenstvím za 240,- Kč.

Latem nová příbytky bylo skutečně prováděno několik dní (včív) po vyhlášení mobilisace dne 23. září 1938.

Společný ples byl pořádán u Leufeldů dne 30. ledna, taneční zábava dne 30. března. Někteří lidé, konzervativních názorů, řádili, aby tato zábava nebyla povolována v době postu. Poutní zábava se konala u Leufeldů a rovněž posvícenská po dni 30. a 31. října u Leufeldů. Posvícenská zábava byla hojně navštěvována čsl. vojskem, které bylo právě ubytováno v okolních vesnicích. Po dalších 7 neděl byly pořádány u Leufeldů odpolední taneční zábavy (čáje), které byly pitně čsl. vojáky navštěvovány. Bylo tudíž o zábavu pro mládež na dlouho postaráno.

V r. 1938 byly prováděny menší přestavby a přístavby: Josef Cvejn šp. 25 přístavbu domovního stavení,

Frant. Korš přestavbu světnice,

Jarosl. Burkel vnitřní úpravu obytného stavení,

Václav Vašíček přestavbu domovního stavení.

Menší přístavby provedl i Jos. Koukola a Jos. Durbaček.

Veřejná lidová knihovna v Brocné měla 31. prosince 1938 celkem 374 svaz. (299 zábav., 59 manu. a 16 časopisů).

Za r. 1938 přibýlo celkem 18 svaz. (15 koupí, 3 darem).

Obec poskytla v tomto jubilejním roce příspěvek 300,- Kč.

Knihy si vypůjčovalo v r. 1938 celkem 25 osob a za rok bylo učiněno 214 výpůjček. Počet členů a výpůjček je menší proti letům minulým a vysvětluje se zpožděním zemědělských prací po mobilisaci a mimořádnými poměry, které nerušily bez vlivu ani na kulturu.

Ke konci roku 1938 je uveden v účtu obecní radě

Finanční stav
obce.

1.) Úhrn aktiv dle účtu inventurního	- - 29.016,-
2.) " aktivních nedoplateků	- - 6.091.05
3.) Konečná hotovost poklad. účtu řád.	- 1.659.71
4.) " " " " mimoř.	- 1.246.80
5.) Fond bonifikační	- - - - 9.65
Úhrn (aktiv)	- 38.023.21

1.) Úhrn pasiv a pasivních nedoplateků	- - - -
2.) Bonifikační fond	- - - - 9.65
3.) Stav čistého jmění 1/1 1938	- - 30.579.31
4.) Přírůstek jmění v r. 1938	- 7.434.25
Úhrn (pasiv)	38.023.21

V roce 1938 byl obecní dluh 12.000 Kč splacen, takže ke dni 31.12. 1938 nevykazuje obec žádných dluhů.

V roce 1938 byla vybírána 280% přírůstek k průměrnému daním. Kromě toho byly vybírány různé dávky, na které bylo předepsáno na běžící rok:

Dávka ze zábav hrubá	- - - - 455.30
" z přírod. pasů dobytč.	- - 1002,-
" mápojová (z piva)	- - 971.50
" z návěští	- - - 28.50